

Kada me Zdenko, 15 minuta prije isteka roka prijave za izložbu u Galeriji Karas, pitao bih li mu kurirala izložbu, rekla sam „naravno“ a da uopće nisam pitala o čemu se radi. Njegov prvi performans, *Mamin sin*, izveden na *Antisalonu 2022.*, istovremeno me iznenadio, nasmijao i oduševio. Tada je kombinirajući osobno iskustvo s iskustvima poznatih i manje poznatih pojedinaca stvorio narativ tipične večeri mladog čovjeka koji rasipa svoj potencijal pretjeranim igranjem igrica. I istovremenim prepuštanjem nutritivno manjkavoj, prerađenoj hrani i prekomjernoj konzumaciji alkoholnih i inih pića. Jednostavno ali promišljeno, suvremeno a opet nimalo banalno, urnebesno i uznemirujuće.

Trinaest minuta prije isteka roka prijave za izložbu u Galeriji Karas saznala sam malo više o Zdenkovom novom pop-up performansu. Na prvi pogled, "Hold my Beer/People Pleaser" doima se kao simpatična i donekle samodopadna doskočica. Rabljena kada, ispunjena vodom, ledom i limenkama Zden-Cole i Mikšićkog, a umjetnik Zdenko Mikša u crvenim kupaćim hlačicama i šlafroku hrabro uranja u hladnu vodu. Ipak, ispod površine leži dublje ispitivanje umjetničke namjere.

Otvorenja umjetničkih izložbi možemo promatrati kao događaje gdje se pojedinci okupljaju da bi uživali u umjetničkom stvaralaštvu i sudjelovali u društvenim interakcijama koje najčešće podrazumijevaju i alkoholna pića. Ukratko, posjetitelji na otvaranjima izložbi sudjeluju u tripartitnom iskustvu, svojevrsnom ritualu koji uključuje promatranje i diskusiju o izloženom, a potom slijedi uživanje u osvježavajućem ali ne osobito kvalitetnom piću te druženju kako s dragim prijateljima tako i onim perifernim kontaktima.

Dakle, jasno nam je da se ljudi vole družiti uz osvježavajuća pića, pogotovo (ali ne nužno) kada ista sadrže i određene količine alkohola. Međutim, da je umjetnikova jedina želja bila pružiti ljudima priliku za druženje na otvorenju, jednostavno bi stavio par limenki u hladnjak galerije kako bi ih rashladio. Ali postaviti vlastito tijelo unutar nazovimo hladnjaka nasred galerijskog prostora u sred otvorenja svakako je neočekivano.

Nameću se pitanja: zašto bi se umjetnik podvrgnuo uranjanju vlastitog tijela u bolno hladnu vodu koja i bez njegove intervencije snižava temperaturu pića do ugodno osvježavajuće? Očekuje li on da će element humora i zdrave doze ironije okupljene posebno razgaliti i/ili razveseliti? Možda je pak riječ o čistom mačizmu, lupanju o prsa ne bi li pokazao tko je glavni art frajer s velikim mudima (u ovom slučaju stisnutima nakon vremena provedenog u hladnoj

GALERIJA KARAS

vodi) i nerazumljivim performansima koje bi i oni doma mogli napraviti da žele (ali zašto bi željeli)?

Ova kustosica se, kao i vi, publiko, borila s tim pitanjima. Da budem iskrena, prvo sam se dobro nasmijala, ali onda sam se još više zapitala: što je točno umjetnost? Što definira izvedbu? Gdje se, pobogu, ovo uklapa i kako? Da nastavim biti iskrena, popila sam piće, sabrala se i prisjetila kako je umjetnost performansa, od svojih avangardnih početaka do suvremenih rješenja, umjetnost dijaloga. Ta umjetnost dijaloga dosljedno je pomicala granice umjetničkog izražavanja, izazivajući nas da se suočimo s vlastitim pretpostavkama i predrasudama i otkrivajući nam kako značaj umjetnosti ne leži u njezinoj definiciji, već u njezinoj sposobnosti da izazove konvencije i potakne na introspekciju. Zdenko se odlučio na sažimanje svete trijade umjetničkih otvorenja, adoracije umjetnosti, hedonističkog druženja i pijenja u jedinstven performativni čin. Istovremeno je potaknuo okupljene na introspekciju glede primarnih motiva koji ih pokreću da dolaze na umjetnička događanja.

Neki od vas pomislit će da je ono najjednostavnije privlačenje pažnje svojevrsan egzibicionizam. „Hej, publiko, ovo radim za vas! Gledajte moju žrtvu i uživajte u svojim pićima!“ Neki će pak komentirati kako je do skrivenog prkosa kojim se želi dokazati sebi, roditeljima, prijateljima i nepostojećim rivalima koje najvjerojatnije nije ni briga za njegovo umjetničko eksperimentiranje? Osobno nekako mislim da je najviše onih koji kažu: Hej, ne možeš to raditi!“. Da, mogu. Hold my beer and watch me do it.

Marta Radman

GALERIJA KARAS